

Образование, обучение и „Европа 2020“

Резолюция на Европейския парламент от 11 септември 2012 г. относно образованието, обучението и стратегията „Европа 2020“ (2012/2045(INI))

Европейският парламент,

- като взе предвид членове 165 и 166 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС),
- като взе предвид Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално член 14 от нея,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 23 ноември 2011 г., озаглавено „Годишен обзор на растежа за 2012 г.“ (COM(2011)0815),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 20 декември 2011 г., озаглавено „Образованието и обучението в интелигентна, устойчива и приобщаваща Европа“ (COM(2011)0902),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 3 март 2010 г. относно „Европа 2020: Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“ (COM(2010)2020),
- като взе предвид заключенията на Съвета от 11 май 2010 г. относно социалното измерение на образованието и обучението¹,
- като взе предвид заключенията на Съвета от 12 май 2009 г. относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („ЕТ 2020“)²,
- като взе предвид препоръката на Съвета от 28 юни 2011 г., озаглавена „Младешта в движение — насърчаване на мобилността с учебна цел на младите хора“³,
- като взе предвид своята резолюция от 1 декември 2011 г. относно справянето с преждевременното напускане на училище⁴,
- като взе предвид своята резолюция от 12 май 2011 г. относно обучението в ранна детска възраст в Европейския съюз⁵,
- като взе предвид своята резолюция от 18 май 2010 г. относно ключови умения в променящ се свят: изпълнение на работната програма „Образование и обучение

¹ ОВ С 135, 26.5.2010 г., стр. 2.

² ОВ С 119, 28.5.2009 г., стр. 2.

³ ОВ С 199, 7.7.2011 г., стр. 1.

⁴ Приети текстове, P7_TA(2011)0531.

⁵ Приети текстове, P7_TA(2011)0231.

2010 г.¹,

- като взе предвид своята резолюция от 18 декември 2008 г. относно предоставяне на обучение през целия живот за знание, творчество и иновации — прилагане на работната програма „Образование и обучение 2010 г.“²,
 - като взе предвид член 48 от своя правилник,
 - като взе предвид доклада на комисията по култура и образование и становището на комисията по заетост и социални въпроси (А7-0247/2012),
- А. като има предвид, че независимо от някои подобрения в образованието и обучението, за по-голямата част от населението на ЕС ученето през целия живот все още не е реалност, а някои показатели даже предизвикват безпокойство; като има предвид, че успоредно с общото образование и професионалното обучение е необходимо да се засили значението на формалното и неформалното образование за възрастни,
- Б. като има предвид, че стратегиите за учене през целия живот далеч не се прилагат истински в много държави членки, въпреки че са ключова част от стратегията „Европа 2020“,
- В. като има предвид, че политиките за образование и обучение трябва да предоставят възможности за учене през целия живот на всички, независимо от тяхната възраст, увреждане, пол, раса или етнически произход, религия или убеждения, сексуална ориентация, езикова принадлежност и социален и икономически произход,
- Г. като има предвид, че все още са налице ограничени и зле пригодени възможности за обучение за хора от различни групи; като има предвид освен това, че както коренното население, така и малцинствените езикови и културни групи би следвало да имат право да се обучават на майчиния си език,
- Д. като има предвид, че икономическият растеж трябва да се основава преди всичко на образование, знания, иновации и подходящи социални политики, за да може ЕС да излезе от настоящите кризи, и че е важно правилно и изцяло да се изпълняват политиките в тази област в рамките на стратегията „Европа 2020“, за да се мине критичният период,
- Е. като има предвид, че разработването на политиките в областта на образованието и обучението е обществена отговорност на държавите членки и че тези области изискват адекватно публично финансиране, с цел да се осигури равен достъп до образование без социална, икономическа, културна, расова или политическа дискриминация,
- Ж. като има предвид, че строгите мерки за бюджетна дисциплина и последващите бюджетни съкращения в образованието и системите за обучение в целия ЕС застрашават една от основните движещи сили на сближаването и растежа и подкопават набелязаната цел в Европа да се създаде основаваща се на знания

¹ ОВ С 161 Е, 31.5.2011 г., стр. 8.

² ОВ С 45 Е, 23.2.2010 г., стр. 33.

икономика,

- З. като има предвид, че държавите членки трябва да продължат да работят съвместно и да обменят добри практики, за да развият националните си системи за образование и обучение,
- И. като има предвид, че недостатъчното владение на чужди езици продължава да бъде огромна пречка за мобилността с цел образование и обучение,
- Й. като има предвид, че евентуална успешна стратегия в областта на образованието и обучението следва също така да има за цел да осигурява на учащите се умения и знания, необходими за личностно развитие и изграждане на активна гражданска позиция,
- К. като има предвид, че ученето през целия живот наистина трябва да означава „през целия живот“ в настоящия демографски контекст, и като има предвид, че следва да се взема по-добре под внимание потенциалът на натрупаните от възрастните хора знания,
- Л. като има предвид, че уменията, свързани с новите технологии, значително улесняват осъществяването на целите на програмата за учене през целия живот,
- М. като има предвид, че ученето през целия живот е непрекъснат процес на учене и следва да продължи през целия живот на човека — от качествено образование в ранна детска възраст до пенсионна възраст,
- Н. като има предвид, че предоставянето на качествени грижи и образование на всички деца в ранна възраст е инвестиция в бъдещето и осигурява значителни ползи както за отделния човек, така и за обществото,
- О. като има предвид, че преждевременното напускане на училище крие сериозни последици за конкретния човек и за социалното и икономическото развитие на ЕС,
- П. като има предвид, че следва да бъдат разглеждани някои по-нататъшни иновации в сферата на ученическите стипендии в етапа на до-университетското образование,
- Р. като има предвид, че достъпността на образованието и обучението е изключително важно предизвикателство, което също така допринася за по-нататъшно социално приобщаване, сближаване и борба с бедността,
- С. като има предвид, че европейските, националните, регионалните и местните органи трябва да си сътрудничат, за да се справят успешно с предизвикателствата, пред които е изправена Европа в момента,
 1. Отбелязва гореспоменатото съобщение на Комисията относно образованието и обучението в интелигентна, устойчива и приобщаваща Европа;
 2. Припомня, че преди настоящата криза резултатите на държавите членки по отношение на участието на всички възрастови групи в образованието, обучението и ученето през целия живот силно се различаваха, а средните стойности за ЕС като цяло изоставаха спрямо международните;

3. Посочва, че поради настоящото икономическо положение някои държави членки са намалили бюджетите си за сферата на образованието и обучението, но счита, че инвестициите, които са най-важни в стратегическо отношение, следва да се запазят и дори да се увеличат; подчертава, че многогодишната финансова рамка на Съюза предвижда образованието и свързаните с него сектори да получат най-големия процент увеличение в дългосрочния бюджет на ЕС;
4. Посочва необходимостта да се одобри увеличаване на бюджета, предназначен за образованието и свързаните с него сектори, в многогодишната финансова рамка; призовава държавите членки да приемат свои стратегии за учене през целия живот, заедно с подходящи финансови средства, като най-добър наличен инструмент за постигане на целите, посочени в стратегията „ЕТ 2020“;
5. Подчертава, че икономическите разходи, свързани с последиците от слабите резултати в образованието, включително преждевременното напускане на училище и социалното неравенство в системите на образованието и обучението и тяхното влияние върху развитието на държавите членки, са значително по-високи от разходите, свързани с финансовата криза, и държавите членки вече плащат цената с всяка изминала година;
6. Призовава държавите членки да дадат приоритет на разходите в образованието, обучението, за младежта, ученето през целия живот, научните изследвания, иновациите и езиковото и културното многообразие, които се считат за инвестиции за бъдещ растеж и икономическо равновесие, като в същото време да гарантират добавената стойност на такава инвестиция; във връзка с това потвърждава искането за общи целеви инвестиции в размер поне на 2 % от БВП за висшето образование, както препоръчва Комисията в годишния обзор за растежа и заетостта, като необходим минимум за основаващи се на знания икономики;
7. Припомня, че за да бъдат в състояние в бъдеще да се конкурират с новите световни сили, от държавите членки на ЕС се изисква да изпълнят основните цели на стратегията „Европа 2020“, които в областта на образованието могат да се изразят като постигане на 3 % инвестиции за научни изследвания, повишаване на броя на младите хора с висше образование до 40 % и намаляване преждевременното напускане на училище под 10 %;
8. Припомня значението на научните изследвания в рамките на една амбициозна стратегия за образование и обучение; затова изисква от Комисията и държавите членки да засилят действията си за увеличаване на броя на младите хора, които са се насочили към тази област;
9. Припомня, че следва да се обърне особено внимание на младите хора, като се има предвид, че безработицата в ЕС е нараснала до над 20 %, а в някои държави членки или региони надхвърля 50 %, и че младите хора, особено най-ниско квалифицираните, са особено сериозно засегнати от настоящата икономическа криза; специално подчертава неблагоприятните ефекти на програмите за строги икономии върху безработицата сред младите хора в някои държави от Съюза, най-вече в Южна Европа, които водят по-конкретно до значително изтичане на мозъци към други, включително трети държави; припомня, че един от всеки седем ученика в днешно време (14,4 %) напуска образователната система със степен, не по-висока от основно образование, и не участва в никакво по-нататъшно образование или

обучение;

10. Посочва двойните системи за професионално образование в някои държави членки, които осигуряват връзка между теорията и практиката и правят по-лесно навлизането на пазара на труда, отколкото формите за получаване на образование само в училище;
11. Предлага държавите членки да приспадат инвестициите в образованието и обучението от калкулациите за дефицита на фискалния пакт, тъй като те са считани за основна движеща сила за стабилно възстановяване в съответствие с целите на стратегията „Европа 2020“;
12. Призовава европейските институции да положат допълнителни усилия за създаване на по-ясни и по-целенасочени политики за младежта на равнището на ЕС, адаптирани към новите предизвикателства пред обществото; съвременното младо поколение счита, че няма да може да постигне същото ниво на просперитет като предишното;
13. По-специално призовава държавите членки да въведат целенасочени мерки в полза на младите хора, за които съществува вероятност да напуснат училище преждевременно, или които не са ангажирани с образование, обучение или с трудова заетост, с цел да им предложат качествено обучение и да им предоставят младежки схеми за обучение и гаранции, за да могат те да придобият умения и опит, необходими за тяхното професионално интегриране, включително като за някои от тях се насърчи реинтеграцията в образователната система; призовава успоредно с това за специално внимание към професионалното образование и обучението в системите за висше образование, като се отчита разнообразието от национални образователни системи; призовава държавите членки да положат повече усилия, за да гарантират, че младите хора могат да придобият истински професионален опит и бързо да навлязат на пазара на труда; подчертава, че стажовете трябва да съставляват важна част от следването и да бъдат включени в учебната програма;
14. Подчертава, че в период на криза заетостта на младите хора е особено застрашена; подчертава колко е важно да се проследява колко бързо завършващите образованието си младежи получат работа, която отговаря на образованието и на знанията им, и въз основа на тези данни да се правят изводи за качеството на системите за образование и квалификация, както и за необходимостта и възможността от адаптирането им;
15. Призовава Комисията и държавите членки да работят последователно за въвеждането, изпълнението и по-нататъшното развитие на Европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение, портфейла Europass и Европейската квалификационна рамка;
16. Подчертава, че младите хора ще изпълняват важна роля за постигане на водещите цели на ЕС за 2020 г. по отношение на заетостта, научните изследвания и иновациите, климата и енергетиката, образованието и борбата с бедността;
17. Подчертава значението на неформалното и самостоятелното учене за развитието на ценностната система, способностите и уменията, най-вече за младите хора, а така

също и за изучаването на гражданството и демократичното участие; приканва Комисията да осигури подкрепа, в това число и финансова, за неформалното и самостоятелното учене в рамките на новите програми в областта на образованието и младежта, а така също и в областта на гражданството;

18. Призовава университетите да разширят достъпа до обучение и да осъвременят учебните програми, за да отговорят на новите предизвикателства с цел да се повишат уменията на населението в Европа, без това да поставя под въпрос тяхната академична мисия за предаване на знания, и като се има предвид, че демографските промени са безспорен факт в Европа; в тази връзка подчертава колко е важно да се подкрепят и признават неформалното образование и самостоятелното учене;
19. Насърчава диалога между представителите на частния сектор, по-конкретно МСП, и местните и регионалните органи, участниците от гражданското общество и институциите за предоставяне на висше образование/университетите, за да се поощрява придобиването от страна на учащите на знания и умения, които да улесняват влизането им на трудовия пазар; напомня на работодателите значението на въвеждането в работата, тъй като то подпомага адаптирането на младите към професионалния живот;
20. Припомня, че творчеството е съществена част от новата икономика, основана на знанията; подчертава, че творческият сектор внася значителен и все по-голям принос за икономиката, който се равнява на 4,5 % от БВП на Европейския съюз и на 8,5 млн. работни места;
21. Припомня, че е необходимо да има взаимодействие между предлаганата работна сила и капацитета на усвояване от пазара на труда;
22. Подчертава съществената роля на обществените служби по заетостта в политиките за подпомагане и съветване на лицата, търсещи работа, по-специално чрез осигуряване на подкрепа в търсенето на работа или обучение; подчертава, че все повече лица, търсещи работа, трябва да получават подходящо обучение, за да се улесни тяхното връщане на пазара на труда, и затова призовава държавите членки да отделят необходимите средства за тази цел;
23. Подчертава, че е от определящо значение да се увеличи достъпът на лица в неравностойно положение до ученето през целия живот, не само чрез изготвяне и прилагане на целенасочени програми, но и чрез интегриране на измерението за неравностойно положение във всички програми, предназначени за цялото население; счита, че е наложително в тази връзка да се обърне специално внимание на отношението между неравностойното положение и ученето през целия живот, за да се противодейства на социалната изолация и действително да се засили положението на хората в неравностойно положение на пазара на труда, като се има предвид, че според всички проучвания в тази област равнището на образование на хората в неравностойно положение е по-ниско от средното, а тяхното участие във въпросните програми е изключително слабо;
24. Припомня, че работодателите имат ключовата отговорност да превърнат ученето през целия живот в реалност за всички, като се обърне по-специално внимание на равенството между половете; насърчава работодателите да улесняват постоянното обучение през цялата кариера на работниците, като се популяризира правото на

- обучение, като се гарантира достъпът на всички работници до това право и като се изтъкват резултатите от постоянното обучение за кариерата на работниците, като по този начин се дава възможност за по-нататъшна специализация и израстване в кариерата;
25. Призовава за повече усилия за установяване и въвеждане на европейска система за сертифициране и признаване на квалификациите и на формалното и неформалното учене, включително доброволно придобитите умения, за да се засилят съществените връзки между самостоятелното учене и формалното образование, както и да се подобри мобилността на пазара на труда както в национален, така и в трансграничен мащаб;
 26. Отбелязва голямото разнообразие от системи на образование и обучение между отделните държави и предлага, съгласно принципа на субсидиарност, заедно с доклада за напредъка да се публикува и ръководство за всяка държава членка, което да съдържа препоръки за подобряване на съществуващите политики и на развитието на националните образователни системи;
 27. Призовава да се укрепи външното измерение на политиките на ЕС чрез засилен политически диалог и сътрудничество в областта на образованието и обучението между Съюза и международните му партньори и съседните държави, с цел (а) отразяване на нарастващата икономическа, социална и политическа взаимозависимост, (б) допринасяне за изпълнението на външното измерение на стратегията „Европа 2020“ и (в) подкрепа за стабилността, просперитета и по-добрите перспективи за заетост на гражданите от държавите партньори, като се изготвят по-добри инструменти за управление и улесняване на миграцията на квалифицирани работници към Европа, за да се уравни недостигът и липсата на умения вследствие от демографските промени в Европа;
 28. Припомня, че като фактори на международния пазар на образованието, националните системи за професионално образование и обучение трябва да бъдат съобразени с останалите, за да останат съвременни и конкурентоспособни, и трябва да разполагат с повече възможности за привличане на учащи от други европейски държави или от трети държави, като им предлагат услуги в сферата на образованието и обучението и като улесняват признаването на тяхната квалификация; подчертава, че поради демографските промени и международната миграция тези въпроси придобиват още по-голямо значение;
 29. Подчертава, че въпреки че започва да се заражда европейско пространство на образованието и обучението, още не е постигната целта за премахване на пречките пред мобилността и все още е много слаба мобилността на учащите в рамките на професионалното образование и обучение; подчертава, че същественото засилване на транснационалната мобилност на тези учащи и на преподавателите и признаването на познанията, квалификацията и уменията, които са придобили в чужбина, ще представляват сериозни предизвикателства в бъдеще и че са необходими по-добри и по-целенасочени сведения и съвети, за да се привлече интересът на чуждестранните учащи към нашите системи за професионално образование и обучение;
 30. Изразява съжаление, че съобщението на Комисията относно образованието и обучението в интелигентна, устойчива и приобщаваща Европа не обхваща в

достатъчна степен проблема с образованието в ранна детска възраст, особено неговото езиково измерение, въпреки че то е основна цел на стратегията „Европа 2020“; счита, че този образователен етап следва да се разглежда като най-важен за бъдещото образование и личностно и социално развитие на отделния човек, счита, че децата ще спечелят от образование в ранна детска възраст, което е насочено към засилване на двигателните и социалните умения, както и към насърчаване на балансиран емоционален растеж и в същото време подхранване на тяхната любознателност в интелектуално отношение;

31. Приканва Комисията да насърчава и подпомага държавите членки да въведат мерки за подкрепа на децата в един истински образователен процес, при това още от най-ранна възраст;
32. Изразява твърдо убеждение, че инвестициите в образование и грижи в ранна детска възраст (ОГРДВ), подходящо определени според сензитивния период и степента на зрялост на всяка целева група, водят до по-голяма възвращаемост от тези, направени в който и да е друг етап от образованието; посочва, че е доказано, че инвестициите в образованието в ранна детска възраст по-късно водят до намаляване на разходите; счита също така, че успехът на образованието на всички нива зависи от наличието на добре подготвени учители и тяхната постоянна професионална квалификация и че следователно са необходими достатъчни инвестиции за обучение на учители;
33. Подчертава необходимостта от професионални грижи за децата с цел тяхната социализация, особено в случаите на деца от семейства със социални проблеми;
34. Подчертава, че е необходимо всеки да придобие отлични езикови умения от най-ранна възраст, като това се отнася не само за официалните езици на ЕС, но и за регионалните и малцинствените езици, тъй като това ще направи хората по-мобилни и ще им предостави по-добър достъп до пазара на труда и значително по-големи възможности за учене, като същевременно насърчава междукултурния обмен и засилено европейско сближаване;
35. Подчертава, че е необходимо да се насърчава мобилността с цел изучаване на езици, за да се постигне целта всички граждани на Европейския съюз да знаят поне два езика освен родния си;
36. Посочва необходимостта придобиването на езикови умения да започва още в предучилищна възраст и приветства инициативи, които дават възможност на учениците да изучават писмено и говоримо своя роден език като избираем предмет в училище и по този начин да овладяват допълнителни умения;
37. Счита, че е особено важно да се насърчава мобилността чрез амбициозни общностни програми за образование и култура, по-конкретно чрез обмен на учители, студенти и ученици, особено в сферата на езиковото обучение, за да се насърчат активното гражданско участие и европейските ценности, както и езиковите умения и други ценни умения и знания;
38. Насърчава Комисията да подкрепя разработването на иновативни решения в областта на образованието и обучението, които биха могли да се адаптират лесно в езиково и техническо отношение, както и да създадат мобилност в по-слабо

засегнати от многоезичието сектори;

39. Признава важния принос на обявяването на 2012 г. за Европейска година на активния живот на възрастните хора и солидарността между поколенията и припомня, че за ЕС е важно да даде възможност на неговите граждани да участват във всички форми на обучение в по-късен етап от живота си, както и да включи възрастните учащи се в диалог със специалисти в сферата на услугите за предоставяне и подкрепа на обучението;
40. Припомня, че програма „Грундвиг“ има за цел да помогне за развитието на сектора на образованието за възрастни, както и да даде възможност на повече хора да участват в различни форми на обучение; посочва, че тя насочва вниманието към нуждите, свързани с преподаването и обучението на учащите се, които посещават курсове за обучение на възрастни или „алтернативни“ образователни програми, както и към организациите, предоставящи тези услуги; призовава държавите членки да подобрят качеството на образованието, предоставяно от организации за обучение на възрастни, и да засилят сътрудничеството между тях;
41. Подчертава необходимостта да се насърчават съществуващите европейски инструменти, най-вече структурните фондове, предназначени за обучението;
42. Обръща внимание, че обучението на възрастни надхвърля рамките на дейности, свързани със заетостта, като включва в системите за формално образование и обучение през целия живот, както е посочено в програмата, развиването на личностни, граждански и социални умения;
43. Признава положителното отражение върху обществото като цяло от активността на по-възрастните хора, което е резултат от тяхното участие в дейности за образование и обучение, чиято цел е постигане на лично удовлетворение или осъществяване на социални контакти;
44. Подчертава необходимостта от статистика на ученето през целия живот, която да обхваща възрастовата група на хората над 65 години; посочва, че поради вдигането на възрастта за пенсиониране в много държави в ЕС и по-продължителната трудовата заетост на хората е необходимо да се вземат под внимание промените в населението, което попада извън тази възрастова граница;
45. Признава образователната и възпитателната роля на спорта и поради това приканва държавите членки да инвестират повече в спорта и да насърчават спортните дейности в училищата, за да се създадат благоприятни условия за интегриране и за изграждане на положителни ценности у младите европейци;
46. Подчертава, че обучението на спортисти на местно равнище е много важно за устойчивото развитие и обществената роля на спорта, и изразява подкрепата си за ръководните органи в спорта, които насърчават клубовете да инвестират в образование и обучение на местни млади спортисти чрез мерки, определящи минимален брой обучавани на местно равнище спортисти за даден клуб, и ги поощрява да отидат още по-далече;
47. Насърчава държавите членки да обмислят възможността за въвеждане на по-широка система за предоставяне без бюрократични усложнения на малки

стипендии на учениците, обхванати от до-университетското образование, които изпитват финансови трудности, за да ги стимулират да останат в училище, което да спомогне за премахване на социалните различия и за осигуряване на по-добри възможности за учене за всички;

48. Счита, че следва да се направи повече за справяне с несъответствието между броя на дипломиращите се мъже и жени със степени в областта на науките, технологиите, инженерството и математиката (НТИМ), пример за което е фактът, че само 20 % от завършващите инженерни специалности са жени;
49. Възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, на Комисията и на правителствата и парламентите на държавите членки.